

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Право соціального забезпечення

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни
підготовки студентів освітнього ступеня бакалавр
Спеціальність 081 Право

Івано-Франківськ
2017 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
(повне найменування вищого навчального закладу)

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Кохан Наталія Василівна - к. ю .н., доц. кафедри трудового, екологічного та аграрного права;

Обговорено та рекомендовано до видання Вченою Радою Навчально-наукового Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника “7” вересня 2017р., Протокол № 1

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Право соціального забезпечення» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю **081 Право**.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є норми права, які регулюють відносини розподілу суспільних фондів споживання, що виникають з приводу матеріального забезпечення громадян у старості, у випадку хвороби, повної або часткової втрати працездатності, а також втрати годувальника, забезпечення материнства і дитинства, призначення соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям, надання медичної допомоги і лікування та інших форм соціальної підтримки.

Міждисциплінарні зв'язки: для успішного вивчення даного курсу студентам необхідна наявність знань з курсу загальної теорії права, логіки, конституційного, цивільного, цивільного-процесуального, адміністративного, господарського, кримінального та інших галузей права.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Змістовий модуль 1. Загальна частина.
2. Змістовий модуль 2. Особлива частина.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни «Право соціального забезпечення» полягає в засвоєнні студентами значення норм, які регулюють різні види соціального забезпечення, їх характер; показати зростаючу роль права соціального забезпечення на сучасному етапі розвитку країни в світлі гарантованого Конституцією України права громадян на соціальний захист, а також права на оскарження до суду неправомірних дій службових осіб; ознайомлення з порядком розгляду і вирішення державними органами питань призначення громадянам пенсій і соціальних допомог, надання соціальних послуг; продемонструвати нерозривний зв'язок норм права з їх практичним застосуванням відповідними органами.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Право соціального забезпечення» є ознайомити студентів з необхідними джерелами права; сприяти глибокому засвоєнню нормативних актів, прищепити вміння працювати з ними; навчити застосовувати теоретичні положення на практиці.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **знати** :

- основні загальнотеоретичні поняття загальної і особливої частини;
- коло суспільних відносин, що входять до сфери регулювання права соціального забезпечення;

- правові механізми регулювання і забезпечення соціально-забезпечувальних правовідносин;
- коло суб'єктів соціально-забезпечувальних відносин, їх правовий статус;
- джерела законодавства України щодо соціального забезпечення;
- основні види соціальних допомог, соціальних послуг;
- механізм виникнення, зміни та припинення соціально-забезпечувальних правовідносин;
- права та обов'язки суб'єктів соціально-забезпечувальних правовідносин;
- способи захисту порушеного права на соціальне забезпечення.

вміти:

- орієнтуватися у системі норм права соціального забезпечення;
- правильно тлумачити і застосовувати норми, вміщені у нормативно-правових актах права соціального забезпечення;
- ефективно застосовувати норми інших галузей права для регулювання відносин, що виникають в праві соціального забезпечення;
- творчо аналізувати основні підходи до регулювання соціально-забезпечувальних правовідносин; здійснювати системне узагальнення одержаних знань;
- аналізувати і узагальнювати законодавчі акти та вивчений матеріал;
- досліджувати і узагальнювати практику діяльності державних та місцевих органів щодо соціального забезпечення населення;
- готувати основні процесуальні документи, необхідні для набуття, реалізації, захисту та припинення суб'єктивних соціальних прав тощо.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин/3 кредити ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Поняття права соціального забезпечення та його місце в системі права України.

Поняття соціального забезпечення, соціального захисту, соціальної політики держави. Місце соціального забезпечення у системі соціального захисту.

Концепція реформи соціального забезпечення в Україні.

Конституція України про соціальне забезпечення. Теорії виникнення соціально забезпечувальних відносин.

Поняття права соціального забезпечення і соціально-забезпечувальних відносин. Види соціально-забезпечувальних відносин в Україні. Відносини, що тісно пов'язані з соціально-забезпечувальними відносинами.

Предмет права соціального забезпечення.

Функції права соціального забезпечення.

Методи права соціального забезпечення та їх специфіка.

Система соціального забезпечення. Проблема поділу права соціального забезпечення на інститути.

Джерела соціального забезпечення. Поняття джерел права соціального забезпечення їх види та особливості.

Нормативні акти як джерела права соціального забезпечення. Загальна характеристика законів та підзаконних актів. Конституція України як джерело права соціального забезпечення. Законодавчі акти загального характеру та їхнє значення для регулювання соціально-забезпечувальних відносин. Загальні, спеціальні та комплексні закони як джерела права соціального забезпечення.

Необхідність кодифікації соціально-забезпечувального законодавства за умов ринкових перетворень.

Підзаконні нормативно-правові акти джерела права соціального забезпечення. Укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, нормативні акти Міністерства праці та соціальної політики України, інших міністерств. Акти фондів соціального забезпечення

Акти органів місцевого самоврядування як джерела права соціального забезпечення.

Локальні правові акти у системі джерел права соціального забезпечення.

Міжнародні договори як джерела права соціального забезпечення. Співвідношення міжнародно-правових норм і законодавства України. Конвенції МОП як джерела права соціального забезпечення України.

Значення актів судової влади як джерел права соціального забезпечення.

Принципи соціального забезпечення. Поняття, загальна характеристика та класифікація принципів права соціального забезпечення. Законодавче закріплення принципів соціального забезпечення. Основні принципи сучасного права соціального забезпечення:

- поширення права соціального забезпечення на всіх громадян незалежно від громадянства, форми та виду суспільно корисної діяльності;
- здійснення забезпечення у випадку настання соціального ризику;
- універсальність соціального забезпечення; здійснення забезпечення на рівні не нижче встановлених у державі соціальних стандартів;
- державна гарантованість права на соціальне забезпечення;
- принцип справедливості та неупередженості;
- принципи солідарної та індивідуальної відповідальності;
- диференціація умов та обсягів соціального забезпечення; принцип ефективності; адресний характер соціального забезпечення.

Інші принципи права соціального забезпечення.

Місце права соціального забезпечення в системі національного права. Співвідношення права соціального забезпечення з трудовим, цивільним, адміністративним, фінансовим та іншими суміжними галузями права.

Тема 2. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії в системі соціального забезпечення.

Поняття та мета встановлення державних соціальних стандартів, державних соціальних гарантій, соціальних норм та нормативів. Принципи формування державних соціальних стандартів, державних соціальних гарантій, соціальних норм та нормативів.

Основні державні соціальні гарантії. Прожитковий мінімум як основний державний соціальний стандарт. Порядок встановлення прожиткового мінімуму. Гарантований рівень забезпечення прожиткового мінімуму.

Основні принципи формування набору продуктів харчування. Основні принципи формування непродовольчих товарів. Основні принципи формування набору послуг.

Система та класифікація соціальних нормативів.

Проблеми фінансового забезпечення державних соціальних гарантій на рівні державних соціальних стандартів.

Тема 3. Правовідносини за правом соціального забезпечення.

Поняття і загальна характеристика правовідносин за правом соціального забезпечення їх особливості. Види правовідносин (за видами соціального забезпечення). Соціально-забезпечувальні, процедурні та соціально-страхові правовідносини: поняття, правова природа, особливості та види.

Об'єкт соціально-забезпечувальних правовідносин. Поняття, ознаки та види пенсій. Страхові та спеціальні пенсії. Поняття, ознаки та види соціальних допомог в Україні. Страхові та нестрахові державні соціальні допомоги. Соціальне обслуговування як вид соціального забезпечення: поняття, форми, види. Соціальні пільги: поняття, ознаки, види. Відмінність соціальних державних пільг від професійних пільг.

Поняття та властивості суб'єктів права соціального забезпечення. Класифікація суб'єктів права соціального забезпечення.

Загальні суб'єкти правовідносин соціального забезпечення. Громадяни як суб'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин. Особливості правового статусу громадян при наданні різних видів соціального забезпечення. Сім'я як суб'єкт соціально-забезпечувальних правовідносин. Факт постійного проживання на території України.

Спеціальні суб'єкти соціального забезпечення. Правовий статус ветеранів війни, ветеранів військової служби, військовослужбовців та членів їх сімей. Перелік держав і періодів бойових дій на їх території.

Правовий статус ветеранів праці та осіб, віднесених до реабілітованих репресованих громадян, біженців та осіб, яким Україна надала притулок, жертв нацистських переслідувань.

Уповноважені державою органи як суб'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин. Управління праці та соціального захисту населення: завдання та повноваження. Правовий статус територіальних центрів. Органи охорони здоров'я. Правовий статус МСЕК. Інші державні органи як суб'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин.

Фонди соціального забезпечення як суб'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин: поняття, види, завдання, джерела та напрями використання коштів. Правове становище страхових фондів. Управління страховими фондами. (Соціальні страхові фонди як суб'єкти правовідносин СЗ. Пенсійний фонд. Фонд соціального страхування від нещасних -випадків. Фонд загальнообов'язкового страхування на випадок безробіття. Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності). Особливість правового становища державних (нестрахових) фондів.

Зміст соціально-забезпечувальних правовідносин.

Юридичні факти за правом соціального забезпечення: поняття, особливості, види та система. Стаж як умова виникнення права на деякі види соціального забезпечення.

Поняття, ознаки та види страхового стажу. Загальний та спеціальний страховий стаж. Порядок обчислення стажу. Порядок підтвердження страхового стажу. Свідоцтво про загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Тема 4. Соціальні ризики.

Поняття, види та ознаки соціальних ризиків. Класифікація соціальних ризиків. Основні та додаткові ризики. Страхові та нестрахові ризики. Система соціальних ризиків за законодавством України.

Непрацездатність як соціальний ризик: поняття, види, причини, порядок підтвердження.

Старість (пенсійний вік) як соціальний ризик. Загальний та спеціальний пенсійний вік.

Інвалідність: поняття, причини, види. Групи інвалідності та порядок їх встановлення. Організація та проведення медико-соціальної експертизи. Діти-інваліди та інваліди з дитинства. Інвалідність внаслідок загального захворювання, нещасного випадку на виробництві, професійного захворювання, нещасного випадку невиробничого характеру. Інвалідність, пов'язана з виконанням обов'язків захисту Вітчизни.

Тимчасова втрата працездатності: причини, порядок підтвердження. Обставини, які зумовлюють тимчасову непрацездатність. Загальне захворювання та каліцтво, не пов'язане з виконанням трудових обов'язків. Втрата працездатності внаслідок професійного захворювання та нещасного випадку на виробництві. Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві.

Безробіття як соціальний ризик, часткове безробіття: поняття, порядок підтвердження.

Втрата годувальника як соціальний ризик: суб'єкти та умови правомірності визнання соціального ризику.

Малозабезпеченість як соціальний ризик: поняття, критерії, порядок підтвердження. Бідність, межа бідності, глибина бідності.

Публічні соціальні ризики: втрата працездатності внаслідок Чорнобильської та інших техногенних катастроф.

Тема 5. Організаційно-правові форми соціального забезпечення в Україні.

Поняття, види та значення організаційно-правових форм соціального забезпечення. Соціальне страхування: державне та недержавне. Поняття та ознаки соціального страхування. Відмінність соціального страхування за правом соціального забезпечення від цивільно-правового договору страхування. Суб'єкти та об'єкти соціального страхування.

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування як організаційно-правова форма соціального забезпечення. Його види та принципи.

Відмінність страхового соціального внеску (збору) від податку.

Організація пенсійного страхування в Україні. Солідарна система пенсійного страхування. Обов'язкова накопичувальна система пенсійного страхування.

Правові засади соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням.

Організація соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Соціальне страхування від безробіття.

Медичне страхування: теоретичні засади та проблеми запровадження.

Недержавне соціальне страхування. Суб'єкти недержавного соціального страхування. Недержавне пенсійне страхування як вид недержавного соціального страхування.

Асигнування з бюджету як організаційно-правова форма соціального забезпечення. Асигнування за рахунок державного бюджету. Видатки, що здійснюються з державного бюджету: на охорону здоров'я, на соціальний захист та соціальне забезпечення. Видатки, що здійснюються з місцевих бюджетів. Субвенції, які надаються з державного бюджету України місцевим бюджетам.

Інші організаційно-правові форми соціального забезпечення: локальні форми соціального забезпечення; благодійна діяльність громадян та юридичних осіб.

Змістовий модуль 2. Особлива частина.

Тема 6. Страхові пенсії за законодавством України.

Сучасний стан та напрями реформування державної системи пенсійного забезпечення в Україні. Основні системи пенсійного забезпечення в Україні: солідарна система пенсійного забезпечення, обов'язкова накопичувальна система пенсійного забезпечення; недержавна накопичувальна система пенсійного забезпечення.

Поняття, ознаки та система страхових пенсій у солідарній системі. Суб'єкти права на страхову пенсію в солідарній системі. Умови призначення страхової пенсії в солідарній системі.

Правове регулювання пенсійного забезпечення за віком. Загальні умови, порядок призначення та виплати пенсій за віком. Розміри пенсії за віком. Пільгові підстави призначення пенсій за віком. Призначення пенсій за вислугу років. Порядок обчислення розміру пенсій та їх призначення.

Пенсії у зв'язку з інвалідністю: поняття, види, умови призначення. Розміри пенсій.

Пенсії у зв'язку з втратою годувальника.

Загальні умови призначення пенсій в обов'язковій накопичувальній системі. Види пенсійних виплат в обов'язковій накопичувальній системі: довічна обумовлена пенсія; довічна пенсія з установленим періодом; довічна пенсія подружжя. Умови здійснення одноразової виплати.

Загальні умови призначення пенсій у недержавній пенсійній системі. Види пенсійних виплат у недержавній пенсійній системі. Пенсійні схеми. Порядок та умови здійснення одноразової виплати.

Тема 7. Правове регулювання державних пенсій.

Поняття, ознаки та система спеціальних пенсій. Джерела фінансування спеціальних пенсій. Суб'єкти права на спеціальну пенсію. Умови призначення спеціальної пенсії.

Поняття, особливості, правові засади призначення та виплати спеціальних пенсій: за віком, за вислугу років, у зв'язку з інвалідністю, у зв'язку з втратою годувальника.

Пенсійне забезпечення окремих категорій працівників: військовослужбовців, осіб начальницького та рядового складу органів внутрішніх справ та деяких інших осіб, державних службовців та прирівняних до них категорій громадян, посадових осіб органів місцевого самоврядування, наукових та науково-педагогічних працівників, суддів, народних депутатів, службових осіб митних органів, службових осіб прокуратури, працівників засобів масової інформації, наукових і науково-педагогічних працівників.

Пенсії за особливі заслуги перед державою: поняття, суб'єкти, порядок призначення.

Особливості державного пенсійного забезпечення інших осіб: постраждалих від Чорнобильської катастрофи, жителів гірських населених пунктів, ветеранів війни, донорів.

Тема 8. Система страхових допомог в Україні.

Поняття, ознаки та види страхових допомог. Правове регулювання надання страхових допомог.

Допомога в разі тимчасової непрацездатності: поняття, умови призначення, суб'єкти, правові підстави та порядок призначення та виплати.

Допомога на випадок вагітності та пологів. Допомога у зв'язку з доглядом за дитиною.

Страхові допомоги в разі безробіття: допомога в разі безробіття, в тому числі одноразова її виплата для організації безробітним підприємницької діяльності; допомога в разі часткового безробіття; матеріальна допомога у період професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації безробітного; матеріальна допомога у разі безробіття, одноразова матеріальна допомога безробітному та непрацездатним особам, які перебувають на його утриманні.

Страхові допомоги у зв'язку з нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням.

Допомога на поховання.

Порядок обчислення середньої зарплати для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням.

Тема 9. Державні соціальні допомоги.

Поняття та ознаки державних допомог. Система державних допомог. Правові підстави призначення Особливості фінансування державних допомог. Проблеми визначення розміру державних соціальних допомог.

Загальні державні допомоги. Допомоги особам, які не мають права на пенсію та інвалідам. Допомоги малозабезпеченим сім'ям. Допомоги особам, яким виповнилося 100 і більше років. Державні допомоги сім'ям з дітьми: суб'єкти, види, правові умови призначення та виплати. Допомога в разі вагітності та пологів. Одноразова допомога при народженні дитини. Допомога у зв'язку з доглядом за дитиною. Допомога на дітей, які перебувають під опікою та піклуванням. Допомога на дітей одиноким матерям.

Державні допомоги дітям-інвалідам та інвалідам з дитинства. Державні допомоги на догляд за інвалідами внаслідок психічного захворювання.

Поняття та особливості житлових субсидій. Правові засади призначення житлових субсидій. Субсидії на оплату житлово-комунальних послуг.

Медична допомога громадянам в Україні.

Поняття, особливості, суб'єкти спеціальних державних допомог. Державні допомоги особам, що постраждали від Чорнобильської катастрофи та інших техногенних катастроф. Державні допомоги ветеранам війни, ветеранам праці. Інші види державних соціальних допомог.

Тема 10. Соціальні пільги та соціальні послуги як вид соціального забезпечення.

Поняття, види, форми та класифікація державних та соціальних пільг як виду соціального забезпечення. Відмінність соціальних пільг від інших, які є близькими за змістом та способом надання.

Класифікація соціальних пільг за суб'єктом. Пільги, які надаються для підтримки життя і які надаються при настанні інших соціальних ризиків.

Види соціальних пільг за змістом. Медико-реабілітаційні пільги; соціально-трудова пільги; житлово-побутова пільги; соціально-побутова пільги; пільги на оплату житлово-комунальних послуг, Пільги у сфері транспортного обслуговування та ін.

Поняття, ознаки та принципи та види соціальних послуг. Соціальні послуги та соціальне обслуговування. Органи, які здійснюють соціальне обслуговування.

Платне і безоплатне соціальне обслуговування. Джерела фінансування соціального обслуговування.

Страхове соціальне обслуговування. Загальна характеристика страхових послуг. Види страхових послуг:

- а) страхові послуги у зв'язку з втратою працездатності;
- б) страхові послуги у зв'язку з втратою роботи;
- в) інші види страхових послуг.

Система нестрахового соціального обслуговування.

Стаціонарне соціальне обслуговування громадян похилого віку. Соціальне обслуговування громадян похилого віку вдома. Соціальна реабілітація та адаптація інвалідів. Соціальна реабілітація безробітних. Соціальне обслуговування неповнолітніх. Санаторно-курортне лікування як вид соціального обслуговування. Забезпечення засобами пересування та протезно-ортопедичними виробами.

3. Рекомендована література

Рекомендована література

Базова

1. **Болотіна Н.Б.** Право соціального захисту України [Текст]: навч. посіб.-2-ге вид., перероб. і доп.-К.:Знання,2008 .-663 с. 3 примірники.
2. **Болотіна Н.Б.** Право соціального захисту України [Текст]: навч. посіб.-2-ге вид., перероб. і доп.-К.:Знання,2008 .-663 с. 10 примірників.
3. **Болотіна Н.Б.** Право соціального захисту: становлення і розвиток в Україні [Текст] .-К.:Знання,2005 .-381 с. 1 примірник.
4. **Синчук С.М., Бурак В.Я.** Право соціального забезпечення України [Текст]: навч. посіб.-2-ге вид., перероб. і доп.-К.:Знання,2006 .-318 с. 4 примірники.
5. **Сирота І.М.** Право соціального забезпечення в Україні [Текст]: підручник .-2-ге вид., доп. та перероб.-Харків:Одіссей,2001 .-384 с. 1 примірник.
6. **Сташків Б. І.** Теорія права соціального забезпечення [Текст]: навч. посібн.-К.:Знання,2005 .-405 с. 2 примірники.
7. **Сташків Б.І.** Право соціального обслуговування [Текст]: навч. посіб.-К.:Знання,2007 .-567 с. 8 примірників.
8. **Сташків Б.І.** Теорія права соціального забезпечення [Текст]: навч. посіб.-К.:Знання,2005 .-405 с. 4 примірника.
9. Право соціального забезпечення [Текст]: опорний конспект лекцій для студентів спец. "Правознавство"/Уклад. В.А. Погорченко .-К.,2003 .-98 с. 3 примірника.
10. Право соціального забезпечення України [Текст]: навч. посіб./Ред. Б.С. Стичинський, І.В. Зуб, П.І. Мінюков .-К.:Юридична книга,2003 .-440 с. 1 примірник.
11. Право соціального забезпечення України [Текст]: навчальний посібник/За ред. П.Д. Пилипенка .-К.:Істина,2007 .-224 с. 5 примірників.

Допоміжна:

Перелік нормативно-правових актів подано у методичних вказівках для підготовки до семінарських занять та навчально-методичному посібнику для забезпечення самостійної роботи із курсу «Право соціального забезпечення».

Підручники, додаткова література:

28. Болотіна Н.Б. Право соціального захисту: становлення і розвиток в Україні. Київ: Знання. – 2005 рік.
29. Болотіна Н.Б. Право соціального захисту України. Київ: Знання. – 2005 рік.
30. Синчук С.М., Бурак В.Я. Право соціального забезпечення України: Навчальний посібник. Київ: Знання., КОО – 2003 рік.
31. Сташків Б.І. Теорія права соціального забезпечення. Навчальний посібник. Київ: Знання. – 2005 рік.
32. Сирота І.М. Право соціального забезпечення в Україні. Підручник. Харків: Одіссей. – 2007 рік.

33. Ярошенко І.С. Право соціального забезпечення. Підручник. Київ: Знання. – 2005 рік.
34. Соціальні послуги і неприбуткові недержавні організації. Соціальний захист. – 1999. – №6. – С. 54-60.
35. Сташків Б.І. Право соціального забезпечення як самостійна галузь права та науки: Конспект лекцій. Чернігів, 2003. – 44с.
36. Сташків Б.І. Норми права соціального забезпечення. Право України. – 2002.- №2. – Ст.74-78.
37. Андрійів В.М. Соціальне страхування: історія проблеми. Соціальний захист. – 1999. – №3. –Ст.43-51.
38. Болотіна Н.Б. Соціально-забезпечувальні правовідносини. Актуальні проблеми формування правової держави. Вісник Львівського університету. – Сер. Юрид. Вип.32. 1995. Ст.51-53.
39. Болотіна Н.Б. Право людини на соціальне забезпечення в Україні: проблема термінів і понять. Право України. - 2000.- №3. –Ст.35-39.
40. Болотіна Н.Б. Соціальне право України: окремі теоретичні проблеми формування та розвитку. Право України. - 2000.- №12. –Ст.24-28.
41. Болотіна Н.Б. Право соціального забезпечення України: системно-структурний аналіз. Право України. - 2001.- №5. – Ст.24-29.
42. Зарубей В. Правове регулювання перебування іноземців та біженців в Україні. Право України. - 1999.- № 8. – Ст.52-53.
43. Пилипенко П.Д. Право соціального забезпечення у системі соціального права. Право України. - 2004.- № 10. – Ст.96-99.
44. Прилипко С.М. Розмежування права соціального забезпечення і трудового права. Право України. - 1999.- № 10. – Ст.58-61.
45. Прилипко С.М. Право на пенсійне забезпечення та його реалізація в умовах ринкової економіки. Право України. - 2003.- № 2. – Ст.45-49.
46. Приходько С. Держава і соціальний захист громадян. Право України. - 1999.- № 9. – Ст.22-26.
47. Сивак С.М. Конституційні гарантії права на пенсійне забезпечення і пенсійна реформа. Право України. - 1997.- № 12. – Ст.70-74.
48. Сташків Б.І. Судовий захист –соціальним правам громадян. Право України. - 1996.- № 10. – Ст.30-33.
49. Сташків Б.І. Загальна характеристика юридичних фактів у пенсійному забезпеченні. Право України. - 1998.- № 1. – Ст.115-119.
50. Сташків Б.І. Місце права соціального забезпечення в системі права України. Право України. - 2001.- № 11. – Ст.80-83.
51. Сташків Б.І. Функції права соціального забезпечення: вимоги сьогодення. Право України. - 2001.- № 7. – Ст.66-69.
52. Сивак С. Пенсійне страхування та пенсійна реформа. Право України. - 1999.- № 10. – Ст.61-63.
53. Ганслі Т. Соціальна політика та соціальне забезпечення за ринкової економіки. — К., 1996.
54. Гутарін Л.М. Законодавством України про пільги. Збір. нормативних актів. К. Юрінком. Інтер, 2000,
55. Мачульська Е.Е. Право соціального забезпечення. Учебное пособие для ВУЗов. М. Книжной мир, 1999.
56. Сирота І.М. Право пенсійного забезпечення в Україні. К. Юрінком Інтер, 1998.

Інформаційні ресурси

Національні бібліотеки України:

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Національна парламентська бібліотека України – <http://nplu.org/>

Бібліотеки загальнодержавного значення:

1. Одеська державна наукова бібліотека – www.ognb.odessa.ua
2. Харківська державна наукова бібліотека – <http://korolenko.kharkov.com>

Бібліотеки – методичні центри загальнодержавного значення:

1. Державна науково-технічна бібліотека України – www.gntb.n-t.org
2. Наукова бібліотека Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка
www.library.univ.kiev.ua

Міжнародний бібліотечно-інформаційний центр Міжрегіональної академії управління персоналом – <http://library.hi.ru>

Республіканська універсальна наукова бібліотека:

Республіканська Кримськотатарська бібліотека – www.library.crimea.ua

Івано-франківська обласна універсальна наукова бібліотека імені Івана Франка – <http://lib.if.ua/>

Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка – <http://library.franko.lviv.ua>

http://library.franko.lviv.ua/bibl/index.php?option=com_content&view=category&id=65&Itemid=74

Донецька обласна універсальна наукова бібліотека ім. Н. К. Крупської – <http://www.library.donetsk.ua/>

Центр правничої інформації Всеросійської державної бібліотеки іноземної літератури ім. М. И. Рудомино - <http://www.libfl.ru>

Список всіх бібліотек – <http://www.ulf.net.ua/LibraryLinks.asp>

Ліга «Закон» - www.liga.kiev.ua

«Система Правової Підтримки ЛОЦМАН» - <http://info.resourcecorp.net> Комп'ютерні

довідники по законодавству України - <http://www.dinai.com> Законодавство України -

<http://www.rada.gov.ua/laws/pravo/new>

Законодавча база Вищої ради юстиції України -

<http://www.vru.gov.ua/index.php?u,lawu,normbazau>

Гаряча лінія кадровика <http://www.kadrovik01.com.ua/>

Довідник кадровика – <http://www.kadrovik.ua/forum>

Сайт кадровика – <http://www.myvdele.ru/employers/>

Сообщество кадровиков – <http://hrliga.com/>

Сайт Верховного Суду України – <http://www.scourt.gov.ua/>

Сайт Конституційного суду України – <http://www.ccu.gov.ua/uk/index>

Офіційний сайт Кабінету Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua/control/>

Сайт Верховної Ради України – rada.gov.ua

Сайт Державної служби зайнятості України – <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/index>

Інститут законодавства Верховної Ради України –

nstzak.rada.gov.ua/instzak/control/uk/index

Сайт Міністерства соціальної політики України –

<http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/index>

Пошукові системи за країнами світу - <http://www.libfl.ru/win/internet.html>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік;

5. Засоби діагностики успішності навчання: комплекти завдань для практичних і семінарських занять, пакети тестових завдань, індивідуальні завдання до окремих тем, варіанти завдань до модульних контрольних робіт, завдання для заліку, пакети комплексних контрольних робіт.

Примітки:

1. Програма нормативної навчальної дисципліни визначає місце і значення навчальної дисципліни, її загальний зміст та вимоги до знань і вмінь. Програма нормативної навчальної дисципліни є складовою державного стандарту вищої освіти. Програма вибіркової навчальної дисципліни розробляється вищим навчальним закладом.

2. Програма навчальної дисципліни розробляється на основі освітньо-професійної програми.